

Ukanikorongi Ubana a Asu u Aza a Galatiya

Ukukpa u kadyanshi

Atoni a da a'ari a Galatiya a da Bulus koronki ukanikorongi u na vi. Galatiya kabon ka evu n uyamba u Isara'ilä, kpam ilyuci i'ya pini ushani a kabon ki. Gbä a'uwa a Atoni a da a'ari a kabon ki a da Bulus koronki. Bulus wari u wala tã pini a kabon ki, adama a nala wã tã n aje a asuvu a Atoni a asu vi. Shegai aza roku pini a kabon ki a da Bulus kasuki ka mayun ka wa.

Bulus koronku le tã tsara u wenike le an wari kasuki ka mayun. An u kotsoi uyan kadyanshi ka nala ki, u wenishike le tã an a wauwa le a ure u maci an a'ari n upityanangu n Kawauwi. Ure u utono mele u da wa tuko iwauwi i mayun wa. U wenike le tã an a'ari n ucira u da a ka fuda a ka tono Kashilä bawu a damgbarsa le, kpam a cigamgbana.

Gbä ili i'ya Bulus danai a kaci ka Atoni a Galatiya, nala dem wari a asu u Atoni gogo-na. Tsa fuda tã tsa tono Kashilä bawu a damgbarsa tsu tsã baci n upityanangu. Mele ma zuwa tsu tã tsu reve tyoku da tsa rongo, shegai upityanangu u da wa zuwa tsu tsu bolomgbono n Kawauwi kpam u tuko tsu iwauwi.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Kasuki ka mayun n akani a mayun (1:1-10)

Kashilä ka dangasa tã Bulus woko kasuki (1:11-

Bulus shamkpai akani a ne (2:1-21)
 Upityanangu u da koshi ure u utsarà iwauwi
 (3:1-4:31)
 Adooki a asu u kulu n uciga (5:1-6:10)
 Urono u atsuvu u makorishi (6:11-18)

Idyani

¹⁻² Mpa Bulus uza da u korongi ukankorongi u na ubana a asu u a'uwa a Atoni a da a'ari a kabon ka Galatiya. Mpa kasuki ka. Ama da a dangasa mu wa, u wutà tani a asu u vuma wa. Yesu Kirisiti Kawauwi da u dangasa mu n kaci ka ne. U yan ta nala kabolo n Kashilà Tata uza da u 'yangasa yi a ukpa. Gbà ama a tsunu pini na a bolomgbono ta na mpa a asu u usuku idyani i na yi.

³ Asàkà Kashilà Tata u tsunu n Asheku Yesu Kawauwi a nàkà dà ukuna u shinga nà ndishi n shinga.

⁴ Kawauwi ka kuwà ta adama a unyushi u cingi u tsunu, dere tyoku da Kashilà Tata u tsunu u fòbusoi, tsarà u wutukpà tsu a likimba u tsicingi u na a asu u da tsari gogo-na.

⁵ Da i zuwai gbà tsupige tsu Kashilà tsa, gbà a'ayin hal ubana bawu utyoku. Ami.

Kadyanshi ka Shinga ka te ka

⁶ N yan ta majiyan cika an i lazai i kpatalàkai Kashilà kucinà. U dangasa dà ta adama a tsishinga tsu Kawauwi. Shegai gogo-na ya tono de akani a roku kau.

⁷ Mayun da akani a roku a'à la wa, she Kadyanshi ka Shinga, shegai ama roku a da pini a ka damgbaràsa dà. A ka ciga ta a savada Kadyanshi ka Shinga ka Kawauwi ka woko ili i roku de kau.

⁸ Asakà Kashilà ka yanka uza da baci dem wa yan kubari ku ili i roku kau n akani a tsunu utuwà ara de unà u cingi! Asakà Kashilà ka yain nala, ko atsu n kaci ka tsunu ka baci tsari n akani a roku kau, ko katsumate ka zuba ka baci ka tuwai n akani a roku kau.

⁹ N dana tå u da, kpam ma doku tå ma dana: Uza roku u yan baci kubari ku kadyanshi ka Kashilà kau n ka i gitai i wushai, asaka una u cingi u Kashilà u rukpà a kaci ka vuma u nala vi.

¹⁰ Ama da ma ciga n zuwa a pana kayanyan wa. Kashilà ka ma ciga n zuwa u pana kayanyan. Ya wundya ama da ma ciga n zuwa a cigi mu? Nala baci märi ma yanssa, ma woko kagbashi ka Kawauwi wa.

Kashila ka isai Bulus

¹¹ Ama a va, ma ciga tå i reve an Kadyanshi ka Shinga ka n yanka dà kubari ki ka ama a yain ka wa.

¹² N tså ka a asu u uza wa. Uza wà la u wenishike mu ka wa. Yesu Kawauwi da u wenishike mu uwenishike u na vi.

¹³ I reve tå tyoku da märi n rongoi an ma tono ure u aza a Yahuda. N zuwa tå Atoni a Kashilà a panai ikyamba, kpam ma ciga n wacinsa le.

¹⁴ Aza a Yahuda a da pini aza da tsari usaun u te, shegai n la tå aza roku ushani a utono mele ma nkoshi n cau n tsunu. Märi n mätså tå uciga n yain nala.

¹⁵ Shegai tun kahu a matsa mu, Kashilà ka dangasa mu tå. U yan tå nala adama a tsishinga tsu né.

16 Aku a'ayin a tuwai a da u wenike mu Maku ma ne, tsara n yain kadyanshi ka ne a asu u Awulawa. A'ayin a nala yi, n folo uza u naqaa mu adooki wa.

17 N bana a Urishelima n cina aza da a gitai a wokoi asuki kahu mpa n woko kasuki wa. Ili i'ya n yain i'ya n banai a Arabi n dusuki ve de. Aku n gonoi a Damasuka.

18 An ayen a tatsu a wurai, aku n banai a Urishelima tsara n kondo Bituru, kpam n rongo ta pini a'ayin kupa n a tawun.

19 N wene ta dem Yakubu, vangu u Asheku, shegai a'ayin a nala yi n wene asuki a da a buwai vi wa.

20 N tsina ta a kapala ka Kashila, kabon ka mu wa.

21 An a yain a'ayin kenu, aku n yain nwalu ubana a ubongu u Suriya n ubongu u Kilikiya dem.

22 A'ayin a nala yi, Atoni a kabon ka Yahuda kotsu a reve mu wa.

23 Kadyanshi ka a ka dansa a kaci ka va ka a panai koshi ama a ka dansa, a da, "Vuma da warri wa yansa tsu mavura da gai na vi, kpam wa ciga u wacinsa Atoni. Shegai gogo-na aya wa tonusuko ama a toni akani yi."

24 Aku a cikpalai Kashila adama a va.

2

Asuki a wushai Bulus

1 An ayen kupa n a nishi a wurai, aku n doki n gonoi a Urishelima, Baranaba n Taitu a tono mu ta.

2 N yan ta nala kpaci Kashila ka wenike mu ta kuwene, u tonuko mu n gono de. Mpa de, n dansa

ta n azapige a Atoni utyoku u le. Ma ciga taq n zuwa le a reve akani a da mari utonusuko Awulawa. Ma ciga taq a kondo manyan ma vaq ko maq dere. Maq baci dere wa, manyan ma va ma woko taq ma gbani.

³ Kpam an a panai ili i'ya n tonuko le, a wushuku taq. A matsa gbam Taitu uza da soku mu vi u ba u kida kacombi wa, ko an u wokoi Kawulawa ka.*

⁴ Atoni a kaban a roku a uwa taq a asuvu a tsunu ukpawunsi. A tuwaq taq tyoku u aza a kakyawunsa tsaraq a reve utsaraq u kaci u da Yesu Kawauwi u naqkaq tsu. A ka ciga a gonuko tsu agbashi. Ama a nala yi a zuwa taq tsu dansa ukuna u ukida u kacombi.

⁵ Shegai tsu 'yuwain, tsu panaqka le wa, ko kenu. Tsa ciga taq ukuna u maci u Kadyanshi ka Shinga u rongo n ada.

⁶ (Aza da ama a bidyai ele ili i roku i'ya, ko ndya baci a'ari, ili i te i'ya ara vaq, kpaci Kashilaq ka n kudyangi wa.) Adama a nala a fuda a savada Kadyanshi ka Shinga ka n yain kubari wa.

⁷ A wene taq Kashilaq ka naqkaq mu taq manyan ma uyan kubari ku Kadyanshi ka Shinga a asu u Awulawa, dere tyoku da u naqkai Bituru manyan a asu u aza a Yahuda.

⁸ Kashilaq ka naqkaq taq Bituru ucira u uyan manyan ma kasuki a asu u aza a Yahuda. Nala dem u naqkaq mu ucira u uyan manyan ma kasuki a asu u Awulawa.

⁹ Yakubu, n Bituru,[†] n Yahaya[†] (aza da ama a

* ^{2:3} Taitu Kawulawa ka, kpam a tsu kida uza kacombi wa. Shegai aza a Yahuda a tsu kida taq acombi. Adama a nala, ili i majiyan i'ya an bawu asuki a danai u kanaq taq a kida Taitu kacombi. † ^{2:9} Pini a makpanda ma na mi, Bulus yanka taq kala ka Bituru ka Tsi'arama manyan: "Wata, Kefa."

revei a'ari n kelen cika) a wene taq Kashila ka naqa
 mu taq kune ku pige ku nala ki, kpam a wushai
 Baranaba na mpa tyoku u ayain a manyan kabolo
 n ele. A gbamatangu tsu asuvu tsu lyai kapala
 n uyan kubari a asu u Awulawa, nala kpam ele
 dem a ka lya kapala n manyan ma le a asu u aza
 a Yahuda.

¹⁰ Ili i'ya a tonuko tsu tsu yain i'ya tsu ciba n aza
 a unambi, kpam ili i'ya mari n matsai uyansa i'ya
 la vi!

Bulus songoi Bituru

¹¹ Kain ka te, an Bituru tuwai a Antakiya, n
 bongo yi taq a kapala ka Atoni kpaci u yansa taq ili
 i'ya bawu i gain.

¹² Ili i'ya i gitai i'ya na: An u gitai u rawai, u
 lyasa taq kabolo n Awulawa a da a'ari Atoni. Aku
 Yakubu suki Atoni a da a'ari aza a Yahuda a roku
 a Antakiya. An a rawai, Bituru doku u lya kpam
 ilikulya kabolo n ele wa, kpaci wa pana taq uwonvo
 u ili i'ya ama a nala yi a ka dana a kaci ka ne.

¹³ Nala dem atoku a ne Atoni aza a Yahuda a
 tono yi n uyansa ili i maci i kabab, hal gbam n
 Baranaba tono le dem n uyansa ili i'ya bawu i gain
 i na yi.

¹⁴ An n wenei a ka tono kpam ukuna u mayun
 u Kadyanshi ka Shinga wa, aku n dansai n Bituru
 a kapala ka le gba. N danai, "Bituru, avu uza u
 Yahuda u da, shegai vu yain tyoku u Kawulawa,
 tyoku u uza u Yahuda wa. Nala baci, nida va ciga
 vu zuwa Awulawa a toni Mele ma aza a Yahuda?

¹⁵ "Mpa n avu aza a Yahuda a da a ilimaci, shegai
 aza a unyushi u cingi tyoku u Awulawa wa.

16 Shegai gbà n nala, tsu reve tā tsu woko tā dere a kapala ka Kashilà a asu u upityanangu n Yesu Kawauwi, shegai a asu u uyansa ili i'ya Mele ma danai wa, kpaci uza wà la wa woko dere a kapala ka Kashilà a asu u utono Mele wa. Adama a nala tsu wushuku tā n Yesu Kawauwi, tsàrà Kashilà ka gonuko tsu tsu woko dere adama a upityanangu n Kawauwi.

17 “Aza roku a bidya baci àtsu aza a unyushi u cingi a da adama a dà tsu pityanangi n Kawauwi tsàrà u gonuko tsu tsu woko dere a kapala ka Kashilà, nala u wenike an Kawauwi ka zuwa tsu tsu yain unyushi u cingi an bawu tsu tonoi mele ma roku da? A'a, nala wàri wa!

18 Shegai n gono baci n tonoi Mele ma n 'yuwain vi, ma nusuka tā Kashilà mayun.

19 N tono tā Mele kpam a asu u utono Mele vi u dà n kuwài, kpam nala zuwa mu tā n rongo n Kashilà.

20 A wandamgbana mu tā kabolo n Kawauwi. Gogo-na mpa kpam màri n uma wa, Kawauwi ka kàri n uma a asuvu a và. A'ayin a da màri a ikyamba pini na a likimba n wushuku tā n Maku ma Kashilà. U ciga mu tā kpam u nekei kaci ka ne u kuwài tsàrà n yain uma.

21 Mà a asuvu a ama dà a 'yuwain ukuna u shinga u Kashilà wa. Kashilà ka wusha tsu baci a asu u Mele, ukpà u Kawauwi gbani dà la vi.”

3

Zuwai atakasuvu a de

1 Edà atengeshi aza a Galatiya! Ya lapanàṣà dà n adàbu a ne? N wenike dà tā karara ili i'ya i zuwai Yesu Kawauwi kuwài a mawandamgbani.

² Ma yan dà tā keci ku te: I wusha Kulu Keri a asu u utono Mele dà? A'a, nala wa! Kulu Keri ku cipa dà tā adama a da i wushuki n akani a da i panai ukuna u Kawauwi.

³ I'q n ugboji wa dà? I'ari i gitā tā urongo n Kawauwi a Kulu Keri, shegai gogo-na ya ciga tā i koruso n ucira u kaci u de.

⁴ I pana tā ikyamba cika adama a Kadyanshi ka Shinga. Ma ciga u da u woko u gbani wa.

⁵ An Kashilà ka nákà dà Kulu ku ne kpam a'ayin a dà u yansai ikunesavu i ne a asuvu a de, u yan nala adama a da ya tono Mele ma Musa dà? Nala wa! U yan tā nala adama a da i wushuki n akani a Kawauwi a da i panai.

⁶ Ili i'ya Tagaràda u Kashilà u danai i'ya na: "Ibirahi pityanangu tā n Magono ma Zuba, adama a nala a da Kashilà ka gonuko yi u woko vuma u maci a kukere ku ne."

⁷ Nala u wenike tā mmuku ma Ibirahi n maci alya aza dà a pityanangi n Kashila.

⁸ Caupa, Tagaràda u Kashilà u dana tā, Kashilà ka gonuko tā Awulawa a woko dere adama a upityanangu u le. Kashilà ka zuwamgbanàka tā Ibirahi caupa, an u danai, "Gba ama a likimba, Kashilà ka yanka le tā unà u shinga adama a vunu." ◊

⁹ Nala u wenike tā la vi uza dà baci dem wàri n upityanangu, wa tsàrà tā kapashi ka ne a unà u shinga u da a zuwukai Ibirahi adama a upityanangu u ne.

¹⁰ Uza dà baci dem wa yawunsa yavu utono u Mele wa zuwa yi u woko mai n Kashila, wa wusha

---

◊ ^{3:8} Kag. 12:3; Kag. 22:18.

ta unaq u cingi u Kashilaq. Kpacı Tagarada u Kashilaq u dana ta, “Uza da baci dem bawu wa tono gba ili i’ya i’ari a asuvu a Tagarada u Mele, wa wusha ta unaq u cingi u Kashilaq.” ◊

¹¹ Wa wuyana uwene an uza wa la wa woko dere a kapala ka Kashilaq a asu u utono Mele wa, kpaci Tagarada u Kashilaq u dana ta, “Kashilaq ka naqta ta uma a asu u uza da wari n upityanangu.”

¹² Ili i’a la i gawain utono u Mele n upityanangu wa, kpaci Tagarada u Kashilaq u dana ta, “Uza da baci u wushuki n Mele, u kanta ta u yansa tyoku da ma danai.” ◊

¹³ Shegai Kawauwi ka wutukpa tsu ta a asuvu a unaq u cingi u da Mele mi ma yain. An a wandamgbana yi, u wusha ta unaq u cingi u da wari u gain u tuwa ara tsunu. Kpacı Tagarada u Kashilaq u dana ta, “Kashilaq ka yanka ta uza da baci dem a wandamgbanai a madanga unaq u cingi.” ◊

¹⁴ Adama a da Yesu Kawauwi yain nala, Kashilaq ka zuwuka ta Awulawa unaq u shinga tyoku da u yankai Ibirahi kazuwamgbani, nala kpam dem atsu Atoni tsu wushai Kulu Keri ka Kashilaq ka yain kazuwamgbani adama a upityanangu.

Ukuna u Mele

¹⁵ Ama a va, asakaq n wenike da tyoku da tsa rongo: Ama a yan baci kazuwamgbani tyoku da u gain, uza wa la wa cimbusa ko u savada ka wa. Ili i te i’ya n kazuwamgbani ka Kashilaq ka na.

¹⁶ Kashilaq ka yan ta kazuwamgbani ka na ki ara Ibirahi n a asu u kumaci ku ne. ◊ U yan ka a asu

◊ 3:10 U.Ml. 27:26. ◊ 3:12 Adkp. 18:5. ◊ 3:13 U.Ml. 21:23.

◊ 3:16 Kag. 12:7; Kag. 13:15; Kag. 24:7.

u amaci ushani wa, shegai a asu u ku te, kpam ka Kawauwi.

¹⁷ Ili i'ya ma dansaka i'ya na: Kashilà ka yan tā kazuwamgbani n Ibirahi kpam u zuwamgbanai wa shamkpa ka. An ayen amangatawanishi n kamankupa (430) a wurai, aku u nákai Mele. Mele ma nala mi ma savada kazuwamgbani ki wa. U yan baci nala, ma wacinsa tā kazuwamgbani ka u yain n Ibirahi.

¹⁸ Mele mi ma nákà tsu baci unà u shinga u dà Kashilà ka zuwamgbanákai Ibirahi, ma wura tā la vi kazuwamgbani ki. Shegai ma yan nala wa, kpaci Kashilà ka zuwuka tā Ibirahi unà u shinga gbani a asu u kazuwamgbani ka u yain.

¹⁹ Ndyá i zuwai Kashilà ka yain Mele? U yan tā ma kpaci ama a ka yansá tā unyushi u cingi. U yan tā Mele hal uza dà u danai wa tuwà vi u tuwà. U zuwa tā atsumate a zuba a nákà Musa Mele mā ne,aku Musa nákai aza a Isara'ilà. Nala Musa wokoi ka'uwi ka mere.

²⁰ Ka'uwi ka mere ki u tsu dansa tā n abon a re gba, shegai Kashilà aya u yain kazuwamgbani ka nala ki utsyoku u ne.

²¹ Kashilà ka kpàdà la vi ushamkpa kazuwamgbani ka ne an u nákai Mele mi? Nala wa, ko kenu! A ka tsara baci umá u dà bawu wari n utsyoku a asu u Mele, a'ari a ka woko tā mai n Kashilà a asu u utono Mele mi.

²² Shegai Tagaràda u Kashilà u tonuko tsu tā unyushi u cingi u sira tā ya dem, kpaci u kpàdà tā utono u Mele. Adama a nala, ure u dà Kashilà ka nákà uza ili i'ya u zuwamgbanai u dà uza u pityanangu baci n Yesu Kawauwi.

²³ Mele mi ma ma gbagirya tsu yavu aza a kuwa ku a'ali, hal ubana a'ayin a da tsa tsara upityanangu.

²⁴ Mele mi ma mari uzapige u tsunu, hal utuwa u Kawauwi. Kpam an Kawauwi ki ka tuwai u gonuko tsu ta tsu wokoi dere a kapala ka Kashila an tsu wushuki n eyi.

²⁵ Gogo-na an tsu pityanangi n eyi, Mele ma lyu kpam tsugono tsu tsunu wa.

Eda mmuku n Kashila

²⁶ Eda mmuku n Kashila n da gba de adama a da i pityanangi n Yesu Kawauwi.

²⁷ Kpam an a lyubugu da, dere da waru yavu Kawauwi ka i ukai tyoku da i tsu uka aminya.

²⁸ Upityanangu n Yesu Kawauwi u da u gonukoi ya dem una u te n utoku u ne: ko avu uza u Yahuda da baci ko Kawulawa,[†] kagbashi ko uza da bawu waru kagbashi, vali ko uka, ya dem una u te da n utoku u ne.

²⁹ Adama a nala, avu uza Kawauwi da baci, gogo-na a kabon ka kumaci ka Ibirahi ka vari, kpam a ka nakvu ta agadu a da Kashila ka zuwamgbanai.

4

¹ Ma wenike da ta iryoci: maku ma kenu ma baci tata u ne u kuwai wa tono n utsari u da tata u ne u da wa woko u ne vi wa. Wa ta tyoku u kagbashi ko an u wokoi aya n utsari vi gba.

² Ama da a ka kirana n eyi n utsari vi alya a ka tono n ili gba, hal she maku mi ma gbonguro u rawa tyoku da tata vi danai.

³ Nala dem wari n atsu. Tyoku u mmuku u da tsarı, kpam ucira kau-kau u likimba u na wa lya ta tsugono a kaci ka tsunu.

⁴ Shegai an a'ayin a yain derere, aku Kashila ka suki Maku ma ne, kpam uka u da u matsa yi. U tono ta Mele mi,

⁵ tsara u wutukpa tsu a asuvu a Mele mi, kpam tsara tsu woko mmuku n Kashila.

⁶ An u wokoi eda mmuku n Kashila n da, u suku ta Kulu ku Maku ma ne a atakasuvu a de, kpam Kulu ki ku isai, “Tata, Tata u va.”

⁷ Adama a nala gogo-na avu kagbashi ka kpam wa; maku ma Kashila ma vari, kpam gbä ili i'ya vari n i'ya adama a mmuku n ne, i vunu i'ya dem.

Bulus ciga ta aza a Galatiya

⁸ A'ayin a da bawu i revei Kashila, i'ari i woko ta agbashi a ili i ameli, kpam ili i nala yi Kashila ka wa, ko kenu.

⁹ Shegai gogo-na an i revei Kashila, ko kpam u gan ta n dana an Kashila ka reve da. Nida ya doku i gono i woko agbashi a ucira kau-kau u likimba u na i'ya bawu i'ari n ucira, kpam bawu kalen?

¹⁰ Hal gbam i tsu ciwsa ta a'ayin a abiki a ameli, n iwoto i roku, n abiki a a'ayin a manyan kau-kau, n ayen a roku.

¹¹ N pana ta uwonvo, an a'ayin a da n yain manyan ara de a woko de a gbani.

¹² Ama a va, n folo da ta i rongo n utsara u kaci, tyoku da ma rongo. Kpací n woko ta tyoku da eda Awulawa i'ari; wata, ma ta n utsara u kaci a Mele.

An n gitai n yanka da kušari, i nusuka mu wa.

13 I cība t̄ a n bawu m̄ari n alafiya a'ayin a d̄a n gitai n tuko d̄a Kadyanshi ka Shinga ka Kawauwi.

14 Ko an u wokoi m̄abala ma v̄a ma zuwa d̄a t̄a kadambula, gba n nala i wenike mu magori wa kpam i 'yuwan mu wa. A un̄a u nala, i ryabusa mu yavu katsumate ka zuba ka Kashil̄a ka. I ryabusa mu yavu Yesu Kawauwi d̄a n kaci ka ne.

15 Mayun ma fuda t̄a ma dana, a da baci ya fuda ya fodo a'eshi a de i n̄ak̄a mu i'ari ya fodo t̄a. Shegai gogo-na nte kpam kayanyan ka i panai adama a v̄a yi?

16 N gono n woko utokulalu u d̄e d̄a, an n tonuko d̄a ukuna u mayun vi?

17 Awenishiki a kab̄an a nala yi a ka yansa ili i na adama a ukuna u shinga u d̄a ya tsar̄a wa. Ciga d̄a a ka ciga tsar̄a a lyai kaci ka de i toni le. Ciga d̄a a ka ciga a peci d̄a n̄a mpa tsar̄a i gonuko ugboji u d̄e ara le.

18 Gogo-na u lobono t̄a an ya ciga i yain ili i shinga, kpam u la t̄a tsulobo an ya yansa nala a'ayin a d̄a bawu m̄ari n ̄ad̄a.

19 Shegai gba n nala, mmuku n v̄a aza da ma ciga, w̄a t̄a yavu m̄bal̄a ma ilimaci n̄ d̄a ma pana adama a de tyoku u caupa, m̄bal̄a mi kpam ma lya ta kapala hal she ama a wene Kawauwi a asuvu a de.

20 A'ari a dana gb̄am m̄a pini la n ̄ad̄a gogo-na, tsar̄a m̄ari n dansa n̄ ̄ad̄a ben. Shegai gogo-na n dambula t̄a adama a ukuna u na vi.

Mmuku n re ma Ibirahi

21 Aza roku a de hal n ara a ka ciga t̄a a woko a kere ka Mele. Tonuko numu, i reve ili i'yā Mele mi ma danai d̄a?

22 Tagarada u Kashilat u dana ta, Ibirahi wa ta nq mmuku ma a'ali n re. Mma u uza u te kagbashi ka, mma u uza u ire kpam kagbashi ka wa.

23 Maku ma kagbashi mi, a matsa yi ta tyoku da a cuwanakai a tsu matsa. Shegai uza da bawu wari kagbashi ki u matsa ta adama a kazuwamgbani ka Kashilat ka yain n Ibirahi.

24 Gba ili i na yi ya wenishike ta ili i roku: Aka a re yi a'a ta tyoku u kazuwamgbani ka re a mere ma Kashilat n ama a ne. Kazuwamgbani ka te ka Mele ma Kashilat ka nakai Musa a Masasa ma Sinai, kpam ama da a tonoi kazuwamgbani ki a'a ta tyoku u agbashi. Mma da a tsu isa Hajarat kagbashi ki wa ta tyoku u kazuwamgbani ka nala ki.

25 Aya iryoci i Masasa ma Sinai a Arabi. Kpam gogo-na ilyuci i Urishelima i'a ta tyoku u Masasa ma Sinai, kpaci ilyuci yi n ama a ne ndishi n tsugbashi n da a ka yan a asuvu a Mele.

26 Shegai Saratu, uza da bawu wari kagbashi, aya iryoci i Urishelima u zuba. Kpam aya mma u tsunu.

27 Tagarada u Kashilat u yan ta kadyanshi a kaci ka ne,

“Zangana, avu madari ma uka!

Avu uza da bawu kotsu vu panai mbalat ma ilimaci, gita ishipa vu yain ikeni adama a ipeli.

Kpaci mmuku n madari n la de

mmuku ma uka u da wari n vali kakuma.” ◊

28 Ama a va, eda mmuku n Kashilat n da adama a kazuwamgbani ka ne, tyoku da Ishaku wari.

◊ 4:27 Isha. 54:1.

²⁹ A'ayin a nala yi, Isma'ilu,† uza da a matsai tyoku da a cuwanąkai, u foroi Ishaku, uza da a matsai adama a Kulu ku Kashilą. Nala dem wąri gogo-na.

³⁰ Shegai ndya Tagarąda u Kashilą u danai a ukuna u nala? U dana tą, "Lokoi kagbashi ka kąri uka vi n maku ma ne dem. Maku ma kagbashi ka kąri uka vi kotsu u wushi kabon ka agadu a tata u ne wa. Maku ma uka u da bawu wąri kagbashi aya wa wusha a da gba." ◊

³¹ Ama a vą, ątsa mmuku ma uka da bawu wąri kagbashi ki, shegai ma kagbashi ka kąri uka wa.

5

Kawauwi ka naka ta utsara u kaci

¹ Tsą tą n utsąrą u kaci gogo-na, kpaci Kawauwi ka gonuko tsu tą tsu wokoi yaa. Adama a nala, shamgbai n ucira. Kotsu i savada i woko agbashi a Mele kpam wa.

² Panai! Mpa Bulus, mpa ma tonuko dą ukuna u na vi: I ąsaką le baci a kida dą acombi, u woko ta la vi Kawauwi ką kpam n kalen ara de wa, ko kenu.

³ N tonuko dą tą n ucira, uza da baci dem a kidai kacombi, u kąnə tą u toni Mele mi gba.

⁴ Kpam vu mątsą baci vu zuwa Kashilą ka gonuko vu vu woko dere a asu u utono u Mele mi, vu kasa de la vi kaci ka vunu asu u Kawauwi kpam vu 'yuwan de la vi uwusha tsishinga tsu Kashilą.

⁵ Kulu ku zuwa tsu tą tsu reve an mayun da Kashilą ka wusha tsu tyoku u aza a maci adama a da tsu wushuki n Kawauwi.

◊ **4:30** Kag. 21:10.

6 Avu Katoni ka Yesu Kawauwi ka baci, ko a kida vu kacombi ko bawu a kidai u lamgbana wa. Shegai ili i'ya i lai kalen i'ya, upityanangu u de u zuwa dà tà ya ciga ama.

7 Tyoku da i'ari ya tono Kawauwi wàri tà dere, hal ubana a'ayin a da uza roku u zuwa dà i kpatalàkai ukuna u mayun.

8 Kpam mayun da, vuma nala vi uza u Kashilà u da wa, uza da dangasa dà vi.

9 Maku ma yistit ma zuwa tà iburodi ushani i shita. Wata, maku ma uwenishike u kabàn ma ràtsa tà ma yinsà ama ushani.

10 Shegai n pityanangu tà n Asheku, ya wushuku n awenishiki a kabàn a nàla yi wa, shegai ya tono tà ili i'ya n danai. Kashilà ka yan tà uza da vurusà dà a'ene mavura, ko ya tani baci wàri.

11 Ama a và, n lya baci kapala n kubari u kàna tà ama a kida acombi, ndya i zuwai aza a Isara'ilà a ka zuwusa mu upana u ikyamba maco? A da baci kubari ki ka ma yansa, a unà u da ma yan kubari ku ukpà u Kawauwi, màri ma nususuka le wa.

12 A'ari a dana gbàm aza da a ka 'yangasasa dà atakasuvu a ukuna u ukida u acombi vi, acombi a de a da a kidai wa, a'ari a wutukpusà dem asanda a le.

13 Ama a và, Kashilà ka isà dà tà tsàrà i woko yaa! Shegai kotsu i àṣàkà utsàrà u kaci u nàla u woko dà kabala ka utono uciga u unyushi u cingi u de wa. A unà u nala, cigamgbanai kpam i gbashika atoku.

14 Mele mi gbà unà u te u da n udani u na vi: “Ciga uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu.” ◊

◊ 5:14 Adkp. 19:18.

15 Kotsu i kirana, kawa i lya baci kapala n usukutà atoku, ya wacinsa tà kaci ka de gba.

Kulu ku Kashila n uciga u ili i tsunu

16 Adama a nala n tonuko da: asakai Kulu ku toni n adata, kotsu i toni maluwa ma ukuna u cingi u de wa.

17 Kulu ki n uciga u ili i kaci i de atokulalu a da. A tsu rongo tà kushulu maco, adama a nala ya yan ili i'ya ya ciga i yain wa.

18 Shegai Kulu ka tono baci n adata, Mele ma lya tsugono a kaci ka de wa.

19 Ya dem reve tà ili i'ya uciga u unyushi u cingi warì: U tsu zuwa tà tsishankala, u tsu zuwa tà uyansa ili i uwono, u tsu zuwa tà kpam uyawunsa a kaci ka tsishankala.

20 Uciga u uyan unyushi u cingi u tsu zuwa tà dem ubashika ameli. U tsu zuwa tà tsukunu. Uciga u uyan unyushi u cingi u tsu zuwa tà dem makovugo. U tsu zuwa tà ama a shilakanasa. U tsu zuwa tà a yamgbana malyon. U tsu zuwa tà uyansa u upan. U tsu zuwa tà uciga u kaci. Uciga u uyan unyushi u cingi u tsu zuwa tà kpam upece a asu u ama. U tsu zuwa tà ama a pecene abolo abolo.

21 Uciga u uyan unyushi u cingi u tsu zuwa tà uciga u ili i ama. U tsu zuwa tà ama kuso hal she ma maka le. U tsu zuwa tà ama a bansa a asu u abiki a da bawu ama a tsu kànà kaci ka le. Kpam u tsu zuwa tà uyansa ili i cingi i roku icun kau-kau. Mari n rono da tà atsuvu caupa, kpam ma doku tà ma rono da atsuvu: aza da a ka yansu ili i na yi a ka wusha unà u shinga u tsugono tsu Kashila wa.

²² Shegai Kulu ku Kashilà ka tono baci n atsu, ku tsu nákà tā ilimaci i na: Ku tsu tuko tā macigamgbani. Ku tsu tuko tā ipeli. Ku tsu tuko tā ndishi n shinga. Ku tsu tuko tā kpam ahankuri. Kulu ku Kashilà ku tsu tuko tā maɓangamgbani. Ku tsu tuko tā uyansa ukuna u shinga. Ku tsu zuwa tā ama a woko aza da a ka wushuku n ele.

²³ Ku tsu zuwa tā ama a woko n uvakunku u kaci, n ukana u kaci. Mele mā la ma ma danai ili i na yi i kpàdà ulobono wa.

²⁴ Aza da a'ari aza a Yesu Kawauwi, a əsákà dē ure u unyushi u cingi u le n u uyawunsa n uciga u ukuna u cingi.

²⁵ Adama a da Kulu ku nákà tsu uma u savu, əsákà tsu yain ili i'ya ku danai tsu yain.

²⁶ Kotsu tsu yain aràdī, ko tsu ragi atoku, ko kpam tsu yamgbana malyon wa.

6

Bangamgbanai

¹ Ama a vā, uza roku a asuvu a de wa yansa baci unyushi u cingi, edà aza da i'ari n ucira a asuvu a Kulu i gonuko vuma nala vi a ure u shinga. Shegai i yain u da ben. Kotsu i kirana, tsàrà edà dem i cigi i yain icun i ili i cingi i nala yi wa.

² Bangai atoku a'ayin a da baci a'ari n ucanga u araji. I yan baci nala, ya yan dē la vi ili i'ya Kawauwi ka ciga dà i yain. ³ Uza roku wa wundya baci eyi wari n kalen kpam nala tani wari wa, kaci ka ne ka koshi wa yinsà.

⁴ Asákà ya dem webele nwalu n ne. Dere da baci mariyi, u lapa makamba n manyan ma ne. Shegai kotsu u ratsanàka manyan ma ne n ma ama wa.

⁵ U kana t̄ ya dem u canga ucanga u ne.

⁶ Uza d̄a baci dem wa rotsongusu uwenishike u Kashila, u peci gba ili i shinga i'ya wari n i'ya n kawenishiki ka ne.

⁷ Kotsu i yinsa kaci ka de wa: kotsu i wene yavu ya fuda ya yanka Kashila majari wa. Ama a tsu kapa t̄ ili i'ya a cei.

⁸ Uza d̄a baci u cei a asu u uyawunsa u cingi u uciga u kaci u ne, uyawunsa u cingi u ne wa zuwa yi t̄ u kuwa. Shegai uza u ce baci tsara u zuwa Kulu ku pana kayanyan, ka naq̄a yi t̄ uma u da bawu wari n utyoku.

⁹ Kotsu tsu wowo n uyan ili i'ya i'ari i shinga wa, tsa ca t̄ uma u da bawu wari n utyoku a'ayin a da a gain, tsu asaka baci wa.

¹⁰ Adama a nala, asaka tsu yanka ya dem ili i shinga a'ayin a da baci tsari n kabala, hal gai aza da a'ari atoku a tsunu Atoni.

Adooki a Bulus a makorishi

¹¹ I wene t̄ idyani i pige i'ya n yain an n koronku da n kukere ku va.

¹² Aza da a tsu ciga a zuwa aza a Yahuda a pana kayanyan, alya a ka matsa da i kida acombi. A ka pana t̄ uwonvo u da aza a Yahuda a ka zuwa le upana u ikyamba, mawandamgbani ma Kawauwi ma baci koshi a ka tono.

¹³ Aza da a kidai acombi yi, ele kaci ka le a tono Mele mi wa, shegai a ciga t̄ a kida da acombi tsara a yain aradi adama a ili i'ya a matsa da i yain.

¹⁴ Mpa gai, ma ciga n yain aradi a ili i roku wa, she ukpa u Asheku a tsunu Yesu Kawauwi a mawandamgbani. Adama a mawandamgbani ma nala mi, n tsu yansa kpam ili tyoku da aza a

likimba u na a tsu yansa wa. Kpam a reve ko ndya i zuwai n tsu yansa nala wa.

¹⁵ Wari n kalen wa ko a kida vu kacombi, ko bawu a kida vu. Ili i kalen i'ya vuma wushi uma u savu a asu u Kashila.

¹⁶ Kashila ka naka ta ndishi n shinga a asu u aza da a tonoi akani a na, kpam wa zuwuka le ta una u shinga. Wata, ama a nala yi alya ama a maci a Kashila.

¹⁷ Ili i'ya i bidyai n gogo-na, kotsu i asaka ko uza u damgbarasa mu n ukuna u nala wa. Alani a da mari n a da a ikyamba i va a rawa ta a wenike an uza u Yesu u da mari.

¹⁸ Ama a va, asaka ukuna u shinga u Asheku Yesu Kawauwi ka tsunu u rongo n ada gba. Ami.

**Kazuwamgbani ka savu n Tsikimba n abon a
da a dangasai a kazuwamgbani ka cau
New Testament in Tsikimba (NI:kdl:Tsikimba)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tsikimba

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tsikimba

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
a4f6a28b-3d6d-50b4-a81b-06ae05a66010